

Aki szabad szemmel látott

KERNÁCS GABRIELLÁRA EMLÉKEZEM

2021. március 5-re virradóra, életének 78. évében meghalt Kernács Gabriella művészettörténész, televíziós műsorszerkesztő. Tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténet szakján végezte (1963–1968). Néhány éve búcsúztatta el férjét, B. Farkas Tamás (1937–2016) rendezőt, akivel évtizedekig, 1967 és 2007 között dolgoztak együtt a Magyar Televízió Képzőművészeti Szerkesztőségében. Tevékenységük leghangsúlyosabb részét a kortárs alkotóművészekkel készült portréfilmek jelentették, de ezeken kívül több művelődési-ismeretterjesztő filmsorozatot is alkottak együtt, illetve más szerkesztőkkel, rendezőkkel közösen. A hatvanas-hetvenes évek magyarországi kulturális életében a festők, szobrászok, fotóművészek és a sokféle szakmában tevékenykedő iparművészek műhelyeiben éppen úgy kezdték feszegetni a 20. századi életérzéseket kifejező új formákat, ahogyan tették azt a Balázs Béla Stúdió dokumentumfilmesei, vagy egyes színházi rendezők, írók és költők. E korszak formabontó művészi alkotóvilágáról az ő tévés portréfilmjeik – miközben érzéketlenül mutatták be egy-egy mű megszületésének vagy kiállítási bemutatásának érzelmi és szellemi folyamatait – az adott időszak hiteles dokumentumaivá is váltak. A televíziózás magyarországi kibontakozása idején dolgoztak ezzel az új közlési formával, ami forradalmasította az emberek szórakozási igényeit, és szinte robbanásszerűen tágította az addig helyhez kötött kulturális értékek közönség elé tárulásának a lehetőségeit. Az általuk elsősorban preferált avantgárd festők és szobrászok portréfilmjei közé így kerültek be a már akkor sem pályakezdő, eredményesebben tevékenykedő iparművészek, mint Hager Ritta és Péreli Zsuzsa kárpitszövők, az öntött-csiszolt üveggel dolgozó szobrász, Lugossy Mária, vagy az eoinszínekkel mesteri módon bánó, üvegtárgyakat alkotó Horváth Márton iparművész. Később, a klasszikus bútorművéséget sajátos szürrealista ihlettel elegyítő Mezei Gábor belsőépítész „emberlelkű” bútorait csodálhatták a nézők. Schrammel Imre kerámiáinak is komoly jelentőséget tulajdonított a szerkesztő, nem véletlen, hogy a későbbiekben őt,

Kernács Gabriellát kérte föl a művész a róla megjelenő nagymonográfia megírására. Filmet forgattak a budai vár akkor még romos épületében az 1996-os ezredforduló ünnepére *Szövött himnuszok* címmel szervezett kiállításról, amelyre nyolc művész készített egy-egy önálló művet, és amelynek akkori fogadtatása felért egy nemzeti tüntetéssel. Történelmi jelentőségű a 2000-ben elkészült *Millenniumi kárpit* is, amely viszont már a Magyar Kárpitművészek Egyesülete mintegy harminc-negyven tagjának kollektív alkotását mutatja be. Így váltak jelentőssé ezek a mára világhírűvé lett alkotásokról szóló filmek, de forgattak az egyedi kézműves-iparművészetet képviselő Manuál csoportról is. A korábban csak a múzeumok zárt tereiben

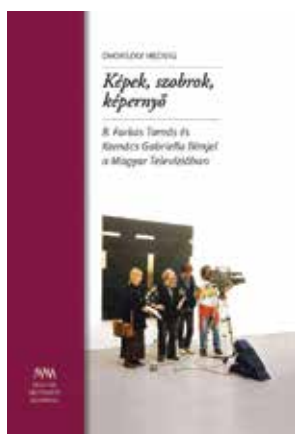

KERNÁCS Gabriella | Gabriella KERNÁCS
Fotó: Szélnyi Károly

őrzött nagyszerű műtárgyakról is készítettek sorozatokat, mint amilyen a *Korok és bútorok* (1974) hat része, vagy *Az öltözködés művészete* (1969) című, tizenkét részes, látványos ismeretterjesztő filmjük. Kétségtelen, hogy a Magyar Televízióban – lévén kezdetben egyetlen csatorna – meghatározó szerepe volt egy-egy már gyakorlott szerkesztőnek, így Kernács Gabriellának is volt már akkora szakmai tekintélye – mindenféle hivatalos főnöki ellenőrzés mellett –, hogy ezeket a művészeti műsorokat, kiváló operatőrökkel, azon az osztályon, többnyire ők készíthették el. Ismeretterjesztés szempontjából kifejezetten előnyös vállalkozást valósított meg velük, illetve Kútvolgyi Katalin szerkesztővel közösen Fekete György belsőépítész *A másik 12 óra* (1978) című, lakáskultúrával foglalkozó, maga által írt és előadott tízrészes sorozatával. Az *Ízlések és pofonok* című, 1981 és 1985 között készült adássorozatban Györffy Miklós riporterkedett Fekete Györggyel. Szinte kimerítették a tervezéstől az értékesítésig terjedő tervezői skálát az öltözködés, az étkezés, a bútor, a vendéglátóipar és a kereskedelem vonatkozásában. Fekete György itt végigvezethette a nézőket a tervezői hozzáállást és a megrendelővel való kapcsolatot befolyásoló valamennyi problémán, jelentős nevelői szerepet is betöltve ezzel.

Kernács Gabriella és B. Farkas Tamás számos televíziós díjat kaptak 1971-től kezdődően, majd munkásságukért 1998-ban Magyar Örökség díjban részesültek. 2010-ben B. Farkas Tamás a Magyar Filmszemle életműdíját kapta, Kernács Gabriella pedig 2015-ben vehette át a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) Művészeti Írói Díját Fekete György elnöktől.

2016-ban jelent meg a *Képek, szobrok, képernyő. B. Farkas Tamás és Kernács Gabriella filmjei a Magyar Televízióban* című kötet Kernács Gabriella munkásságáról. A Magyar Művészeti Akadémia 2011-es köztestületé

DVORSZKY Hedvig: *Képek, szobrok, képernyő.*

B. Farkas Tamás és Kernács Gabriella filmjei a Magyar Televízióban
Pictures, sculptures, screen. Films by Tamás B. Farkas
and Gabriella Kernács in the Hungarian Television
(Magyar Művészeti Akadémia, 2016)

Fotó: Szelényi Károly

alakulása után a gyakorlatban is kezdte megvalósítani korábbi terveit, így egy saját könyvkiadó létesítését is. Ennek koncepciójában több témára kiterjedő sorozatok indítása szerepelt. Ezek egyike olyan személyiségek életművének bemutatása volt, akik a kortárs magyar kultúra értékeinek bemutatásáért már addig is értékes tevékenységet folytattak. Így lett a sorozatindító első könyv témája Kernács Gabrielláék bemutatása, amelynek megírására és szerkesztésére én kaptam felkérést. Ezen kötetek, így ez is, forrásértékű kiadványnak tekintendők.

Borító terve KERNÁCS Gabriella Szabó Marianne című monográfiájához
(Magyar Művészeti Akadémia, 2021)

Cover design for Gabriella KERNÁCS' monograph of Marianne Szabó
(Hungarian Academy of Arts, 2021)

Fotó: Szelényi Károly

Kernács Gabriella rendszeresen publikált elsősorban képzőművészeti témában, számos kiállítás megnyitására kérték föl. Amikor abbahagyta a televíziózást, érdekes és jelentős művészeket bemutató könyvek megírására vállalkozott: 2006-ban jelent meg kötete Sajdik Ferenc grafikusról és illusztrátorról (*Sajdik*, Holnap), 2009-ben Bán Mariann keramikusról (*Az agyag hangja*, Corvina), megírta Schrammel Imre nagymonográfiáját (*Schrammel*, Magyar Képek, 2010), ez utóbbinak most, 2021 tavaszán jelenik meg a második, bővített, illetve a német nyelvű kiadása. Néhány éve gyógyíthatatlan, a mozgását ellehetetlenítő immunbetegsége alatt készült el a Szabó Marianne textilművészről készülő monográfiával, de annak megjelenését nem élhette meg. Nem kaphatta kézhez lapunk idei első számát sem, melyben Mezei Gábort köszöntötte 85. születésnapja alkalmából. Színes, értékes, munkás és eredményes élete sok művész számára adott és hagyott emlékezetes élményt.

DVORSZKY Hedvig
művészettörténész